

City Nature Challenge

Ivo Macek & Petra Caltová

Národní muzeum, Václavské náměstí 68, 110 00 Praha 1; ivo_macek@nm.cz, petra_caltova@nm.cz

Macek I. & Caltová P., 2019: City Nature Challenge. – Journal of the National Museum (Prague), Natural History Series 188: 163–166.

V poslední době je ve společnosti stále častěji skloňován pojem "citizen science" neboli "občanská věda". Jejím cílem je zapojit širokou veřejnost do vědeckého světa plného exaktních pojmů a přesných postupů. U nás i ve světě je několik programů či institucí, které se občanskou vědou zabývají. Možností, jak tuto činnost uchopit, je nekonečné množství a každá instituce má svůj směr, kterým se po této cestě vydává.

Popularizace vědeckých výsledků a vzdělávání je jeden z předmětů hlavní činnosti Národního muzea definovaný v jeho zřizovací listině. V rámci toho se dlouhodobě konají aktivity nejrůznějšího zaměření v podobě přednášek, komentovaných prohlídek, lektorovaných kurzů, příměstských táborů, exkurzí s odborníkem z řad Přírodovědeckého muzea aj. V roce 2017, kdy jsme se, jako řádní členové, účastnili výročního zasedání evropského konsorcia CETAF na Maltě, se nám naskytlá příležitost zapojit se do mezinárodního projektu občanské vědy, který využívá ke sběru dat mobilní aplikaci iNaturalist.

iNaturalist

Tato aplikace slouží k monitorování volně žijících druhů fauny a flory. Do určité míry sama rozpoznává pozorované druhy, díky čemuž se uživatelé nenuceně dozvídají nové informace o přírodě v jejich okolí. Stačí mít s sebou v přírodě mobilní telefon nebo fotoaparát a po registraci můžete v aplikaci nebo na webových stránkách sdílet svá pozorování s lidmi po celém světě.

Aplikace, která je zdarma jak pro iOS tak Android, vznikla v Kalifornii v roce 2008 a funguje celoročně a celosvětově. Nejenže si uživatelé ukládají svá přírodovědná pozorování, mají také možnost vzájemně diskutovat o svých pozorováních a zároveň se podílí na výzkumu biodiverzity. Data z aplikace jsou totiž po ověření převedena do online globální databáze biodiverzity GBIF a slouží jako podklad pro odbornou práci a studium přírodovědců po celém světě. Aplikace ale může sloužit také jako didaktická pomůcka¹ při výuce přírodovědných oborů nejen na středních školách.

Člověk nemusí být vystudovaný přírodovědec, aby mohl aplikaci používat. Stačí uložit fotografii, datum a lokalitu pozorování a aplikace sama navrhne druh, který byl zaznamenán. Pozorování lze uložit i bez určení. S tím vám pomohou další uživatelé aplikace, kterých je aktuálně po celém světě více než 800 tisíc.

1 Při Gymnáziu Vysoké Mýto bylo na *iNaturalist.org* založeno několik projektů podporujících projektové učení žáků pomocí moderních technologií.

Po dosažení tzv. výzkumného stupně slouží uložená pozorování jako podklad pro přírodovědecký výzkum. Není to nic složitého. Díky obrovské komunitě uživatelů dochází k nepřetržité verifikaci napříč městy a státy. V praxi to vypadá tak, že jakmile je uloženo pozorování, jiný uživatel potvrdí správné určení nebo navrhe pro daný druh jiný název. Jakmile dvě třetiny uživatelů komentujících pozorování souhlasí s určením druhu, dostává se toto pozorování do tzv. výzkumného stupně.

Aplikace iNaturalist má značnou výhodu v tom, že ji využívají statisíce odborných i laických uživatelů z celého světa, kteří pomáhají udržovat vysokou odbornou úroveň všech pozorování. Navíc tato pozorování slouží i pro odborníky a využívají se jako data v odborných publikacích. Uživatel této aplikace se tak stává prodlouženými rukama a očima všech odborných přírodovědců po celém světě.

Obr. 1. Ukázka práce s mobilní aplikací iNaturalist. Foto: D. Kolečka.

City Nature Challenge

V České republice se aplikace *iNaturalist* dostala do povědomí veřejnosti v roce 2018 díky mezinárodnímu projektu *City Nature Challenge*. Jedná se o projekt, ve kterém spolu v daném termínu soupeří předem přihlášená města po celém světě o co nejvyšší počet pozorování přírody na svém území. Hlavním cílem je ukázat, že navzdory obecně přijímaným názorům, je příroda ve městech opravdu bohatá a je důležité ji chránit.

Samotný projekt vznikl v roce 2016 v USA pod záštitou Natural History Museum v Los Angeles a California Academy of Science v San Franciscu. Prvním ročníkem bylo přátelské klání mezi těmito dvěma městy, kdy bylo během osmi dnů zaznamenáno přes 20 tisíc pozorování. Do druhého ročníku se přihlásilo 16 měst v USA. Tentokrát se zúčastnilo na 4 tisíce účastníků a bylo zaznamenáno přes 175 tisíc pozorování. V roce 2018 byla soutěž rozšířena do měst celého světa.

City Nature Challenge Praha

Díky Národnímu muzeu a jeho iniciativě se podařilo do prvního celosvětového ročníku projektu přihlásit Prahu (tab. 1). Tohoto ročníku se nakonec zúčastnilo 68 měst z celého světa od Tokya přes Kuala Lumpur, Londýn, až po Vancouver nebo Buenos Aires. Přes 17 tisíc účastníků zaznamenalo více než 441 tisíc pozorování. Praha obsadila v tomto ročníku krásné 38. místo s více než 1 600 pozorováními. Úspěch byl možný především díky spolupráci partnerských institucí² v Praze, které se věnují ochraně přírody a environmentálnímu vzdělávání.

Projekt *City Nature Challenge* se stává celosvětově stále populárnějším. To potvrzují i výsledky letošního ročníku, kdy necelých 34 tisíc účastníků ze 159 měst nasbíralo přes 920 tisíc pozorování. Praha se díky více než 400 aktivním účastníkům, kteří uložili 7 757 pozorování, umístila na 40. místě. V rámci Evropy však obsadila báječné 4. místo.

K ročníku 2019 v Praze se přidali další partneři³, díky čemuž v průběhu soutěže proběhlo velké množství akcí pro veřejnost. Kromě Víkendu otevřených dveří v Kroužkovací stanici Národního muzea se lidé seznamovali s pražskou přírodou a aplikací iNaturalist také v pražské zoo a na doprovodných akcích většiny partnerů.

Během celého roku se zájemci mohou o pražské přírodě dozvědět více na akcích cyklu *Prahou za přírodou*. Hlavní aktivitou jsou exkurze vedené odbornými pracovníky Přírodovědeckého muzea Národního muzea. Účastníci se již tradičně seznamují s bezobratlými, rostlinami, ptáky, lišejníky nebo houbami v průběhu celoročních exkurzí pořádaných na přírodně zajímavých lokalitách našeho hlavního města.

Součástí letošního ročníku byla nově soutěž pro školní kolektivy i individuální účastníky. Díky přirozené soutěživosti se lidé zapojili do soutěže a porovnávali svá pozorování s rodinnými příslušníky, spolužáky, kolegy v práci a vlastně všemi účastníky na území hlavního města.

Předání cen nejlepším individuálním účastníkům proběhlo v kupoli Historické budovy Národního muzea. První tři ocenění získali hodnotné ceny od partnerů pražského projektu a prohlédli si Historickou budovu s výkladem lektora.

Z projektu City Nature Challenge se stává tradiční přírodovědná akce, do které se zapojuje široká veřejnost po celém světě. Národní muzeum bude i v dalších letech usilovat o to, aby tato tradice pokračovala nejen v Praze, ale i v dalších městech České republiky. Jedná se o skvělou příležitost, jak představit světu českou přírodu, která rozhodně má co nabídnout.

Tab. 1. Využití aplikace na území hl. města Prahy v letech 2017–2019.

2 Partneři projektu CNC Praha 2018: Agenturu ochrany přírody a krajiny České republiky, Česká společnost botanická, Česká společnost pro ochranu netopýrů, Lesy hl. m. Prahy, portál BioLib.cz, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Stanice mladých přírodovědců DDM hl. m. Prahy, Toulcův dvůr, z.s.

3 Noví partneři pro ročník 2019: Ekocentrum Koniklec o.p.s., Magistrát hlavního města Prahy, National Geographic Česko, Fakulta životního prostředí ČZU, TEREZA, vzdělávací centrum, z.ú., Zoologická zahrada hl. m. Prahy

Obr. 2. Žilnatka oranžová (*Phlebia radiata*) pozorována na mykologické exkurzi z cyklu Prahou za přírodou. Foto: P. Caltová.

Pozvánka

Určitě se nezapomeňte zapojit do dalšího ročníku, který se bude konat 24.–27. dubna 2020. A pokud Vás článek zaujal, více informací o projektu a pražské přírodě najdete na webových stránkách (viz níže) nebo na facebookovém profilu – City Nature Challenge: Prague.

www.citynaturechallenge.cz

Poděkování

Práce byla financována z interního projektu Národního muzea: Prahou za přírodou – projekt občanské vědy (2019–2020).